

Айзък Азимов

Перфектна служба

Тони бе висок, със застрашителна красота и невероятно благороден вид, излъчваше го всяка черта от непроменящото се изражение на лице-то му. Клер Белмон го наблюдаваше през процепа на вратата със смесено чувство на ужас и смут.

– Не мога, Лари. Не мога да го приема в къщата – тя трескаво ровеше из парализирания си мозък в търсене на по-надежден начин да го успокои, някакво разумно средство, което да уталожить нещата, но стигаше само до едно-единствено:

– Не мога!

Лари Белмон наблюдаваше жена си с хладен поглед, а в очите му проблясваше онова нетърпение, което бе особено непоносимо за Клер, тъй като в него тя виждаше отражението на собственото си неумение.

– Вече сме решили, Клер – процеди той, – и аз не мога да ти разре-ша да се отгметнеш. Компанията ме изпраща във Вашингтон на тази основа, а това вероятно означава и повишение. Механичното устройство е напълно безопасно и ти го знаеш. Какви са възраженията ти?

– Тръпки ме побиват от него – направи тя безпомощна гримаса. – Не мога да го понасям.

– Той е човек, както ти или аз, почти. Така че никакви глупости. Хайде, отивай там.

Лари Белмон побутна безцеремонно жена си. След миг Клер се ока-за в собствената си всекидневна, трепереше цялата. То беше там, гледа-ше я с премерена вежливост, сякаш оценяваше своята бъдеща стопанка за предстоящите три седмици. Доктор Сюзан Калвин също бе там, седе-ше неподвижно, стиснала устни, потънала в размисъл. Тя имаше студен, отчужден поглед на човек, който е работил толкова дълго с машини, че известна част от тяхното желязо сякаш се е сляла с нейната кръв.

– Здравей – пропука се ледът у Клер за обичаен и безполезен поздрав.

– Хайде, Клер, искам да се запознаеш с Тони, първокласно момче – Лари се намеси живо, за да спаси положението. – Това е моята жена, Клер, Тони, стари приятелю – ръката на Лари обви дружески рамото на Тони, но той остана безучастен към жестовете на подчертано внимание.

– Приятно ми е, госпожо Белмон – промълви Тони. Клер отскочи, когато чу гласа му. Дълбок и приятен, мек като косата му или като ко-жата на лицето му. Преди да успее да се овладее, тя възкликна:

– О, боже... ти говориш.

– Защо не? Очаквахте, че не говоря ли?

Но Клер можа само да се усмихне едва-едва. Тя наистина не знаеше

какво точно бе очаквала. Извърна поглед от него, а после го изгледа с крайчеца на очите си. Косата му бе мека и черна, като лъскава пластмаса... Но дали пък не бе направена от отделни косъмчета? И дали този равномерен мургав тен на ръцете и лицето му продължаваше под дрехата му, скроена без никаква фантазия?

Тя се губеше в трескави догадки и трябваше насила да върне мислите си отново във всекидневната, за да изслуша равния, безизразен глас на доктор Калвин:

– Госпожо Белмон, надявам се, че оценявате важността на този експеримент. Вашият съпруг ми каза, че ви е съобщил някои неща. Аз бих искала да добавя още факти в качеството си на главен психолог на корпорацията „Роботи и механични хора от САЩ“.

– Тони е робот. Неговото истинско обозначение във файловете на компанията е ТН-3, но той реагира на името Тони. Той не е механично чудовище, нито обикновена сметачна машина от типа на онези, които бяха създадени през Втората световна война, преди петдесет години. Той има изкуствена памет, почти толкова сложна, колкото и нашата. Той е необятен телефонен комутатор на атомна основа, така че инструментът, поместен в неговия череп, побира милиони възможни „телефонни връзки“. Такива мозъци са изработени специално за отделните модели. Всеки съдържа предварително определени връзки, така че всеки робот знае английски език за контакт с хората и всевъзможни други неща, потребни, за да изпълнява предназначението си. Досега корпорацията е ограничила производствената си дейност до индустриални модели за употреба на места, където човешкият труд е неприложим – в мините дълбоко под земята например или при подводни работи. Но ние искаме да завладеем града и домовете. За да го направим, трябва да имаме обикновени мъже и жени, които да приемат тези работи без страх. Вие разбирате, че няма нищо страшно.

– Няма нищо страшно, Клер – намеси се Лари настоятелно. – Повярвай ми. Не е възможно той да причинява зло. Ти знаеш, че в противен случай не бих го оставил с тебе.

Клер хвърли скришом бърз поглед на Тони и заговори тихо:

– Ами ако го разсърдя?

– Не е нужно да шепнете – каза доктор Калвин спокойно. – Той не може да ви се разсърди, скъпа моя. Казах ви, че командите, които той осъществява чрез комутационното табло в мозъка си, са предварително заложили. И така най-важната команда от всичките е тази, която ние наричаме „Първият закон на роботиката“, той гласи буквално следното:

„Никой робот не може да навреди на човешко същество или с бездействието си да допусне човешкото същество да си навреди.“ Всички роботи са построени на този принцип. Нито един робот не може да бъде принуден по никакъв начин да нарани който и да е човек. И така, разбирате, че ви искаме с Тони в подготвителен експеримент за наше сведение, докато вашият съпруг е във Вашингтон, за да осигури законни изпитания, наблюдавани от правителството.

– Искате да кажете, че всичко това не е законно.

Лари се закашля, преди да отговори:

– Все още не съм, но те са напълно редовни. Той няма да напуска къщата и ти не трябва да позволяваш на никого да го вижда. Това е всичко... И, Клер, аз бих останал с тебе, но зная прекалено много за роботите. Нужен ни е съвсем неопитен изпитател, така че да се получи екстремална среда. Експериментът го изисква.

– О, ами добре – промълви Клер, но веднага я осени някаква мисъл: – Но какво върши той?

– Домакинска работа – отговори доктор Калвин.

После тя се приготви да си тръгва, само Лари я изпрати до изхода. Клер остана на мястото си потисната. Улови изображението си в огледалото върху полицата над камината, но побърза да отвърне поглед. Беше отегчена ужасно от собственото си малко скучно лице и от безцветната си коса, подстригана без никакво въображение. Тогава усети погледа на Тони върху себе си и понечи да се усмихне, но си спомни...

Той бе само една машина.

На път за летището Лари Белмон улови сред множеството хора бързите очи на Гладис Клафърн. Тя бе от типа жени, които, изглежда, са създадени да бъдат забелязвани дори и с бегъл поглед... Перфектно, фино измайсторена; облечена с мисъл и вкус – тя заслепяваше погледите.

Леката усмивка, която вървеше преди самата нея и я представяше, заедно с тънкия аромат на парфюма ѝ бяха като два мамещи пръста, които подканваха мъжете да се приближат към нея. Лари усети, че от смущение дори обърка крачката си, затова побърза да поднесе почитанията си с едно докосване до шапката и продължи.

Но както винаги го обзе онзи смътен гняв. Ако Клер можеше да стане част от обкръжението на семейство Клафърн, колко полезни щяха да им бъдат познанствата в него. Всъщност едва ли си струваше да се надява.

Клер! На няколко пъти, в които се бе срещала с Гладис, малката глупачка занемяваше, сякаш си бе глътнала езика. Лари не си правеше никакви илюзии. Изпитанието на Тони бе неговият голям шанс, но и той се оказа в ръцете на Клер. Колко по-сигурен щеше да е, ако бе в ръцете на някого като Гладис Клафърн.

На втората сутрин Клер се събуди от тихо почукване по вратата на спалнята си. Мозъкът ѝ отначало се разбунтува, след това се вледени. През първия ден тя отбягваше Тони, а ако се срещнеха, му се усмихваше едва доловимо и минаваше бързо покрай него, без да пророни и звук за извинение.

– Ти ли си... Тони?

– Да, госпожо Белмон. Може ли да вляза?

Трябва да е казала „да“, защото той стоеше вече наред с вратата, появи се съвсем неочаквано и безшумно. Очите и носът ѝ реагираха едновременно на подноса, който бе донесъл.

– Закуска? – запита тя.

– Ако желаете.

Не би посмяла да откаже, така че се насили да се надигне бавно, да седне и да поеме подноса: яйца на очи, препечени филийки с масло, кафе.

– Донесох захарта и сметаната отделно – каза Тони. – С времето се надявам да науча какви са предпочитанията ви за това или за други неща.

Тя бе застинала в очакване.

Тони, застанал изправен и гъвкав като метален линеал, запита след миг:

– Бихте ли искали да се храните насаме?

– Да... Искам да кажа, ако нямате нищо против.

– Ще ви трябва ли помощ после при обличането?

– О, господи, не! – тя се вкопчи обезумяла в чаршафа, от бурната ѝ реакция чашата с кафе се наклони застрашително и за малко не се разля. Клер остана така неподвижна, настръхнала, но веднага щом вратата се затвори след него, се свлече без сили върху възглавницата.

Успя да се справи някак си със закуската... Та той е само една машина и ако можеше това да е по-явно, отколкото си личеше при него, нямаше да е така страшно. Или ако поне изражението на лицето му се променяше, а то оставаше неизменно едно и също, като закован фирмен

знак. Невъзможно бе да се разбере какво става зад тези тъмни очи и под тази мека, мургава, така изкусно наподобяваща човешката кожа тъкан. Когато остави празната чаша върху подноса, миг-два се разнасяше тракане като от кастанети – в отговор на танца на ръцете ѝ.

Едва после тя осъзна, че бе забравила да сложи захар и сметана в кафето, а толкова го мразеше чисто.

След като се облече, Клер се упъти решително от спалнята направо към кухнята. В края на краищата това си беше нейният дом и не че беше дребнава, но обичаше кухнята ѝ да бъде чиста. Ще види той сега, само да огледа наоколо...

Но когато влезе, тя се озова в кухня, която би трябвало да е току-що оборудвана.

Клер се спря стъписана, след миг се обърна да излезе и за малко не върхлетя върху Тони. От ужас жената проплака.

– Може ли да ви помогна? – запита той.

– Тони – този път тя изля на воля гнева си, за да сложи поне малко в ред паникьосаното си съзнание, – ти трябва да издаваш някакъв шум, когато се движиш. Не мога всеки миг да очаквам да се сблъскам с тебе... Не си ли използвал тази кухня?

– Използвах я, госпожо Белмон.

– Не ми изглежда така.

– Аз я почистих след това. Не се ли прави така?

Клер застина от учудване с широко отворени очи. Какво може човек да отговори на такъв въпрос? Тя отвори капака на фурната, където стояха тенджерите, прокара бегъл, невидящ поглед по бляскавата метална повърхност вътре и каза с треперещ глас:

– Много добре. Доста добре.

Ако в този момент лицето му бе засияло, ако се бе усмихнал, ако поне ъгълчетата на устните му бяха трепнали, тя знаеше, че би могла да свикне с него. Но той си остана все същият английски лорд, който вежливо каза:

– Благодаря, госпожо Белмон. Бихте ли дошли в дневната?

Тя го последва и се изуми от видяното:

– Да не си излъскал мебелите?

– Доволна ли сте, госпожо Белмон?

– Но кога? Вчера не си работил тук.

– Миналата нощ, разбира се.

– Цяла нощ си държал включено осветлението?

– О, не. Не се налага да го правя. Аз имам вграден ултравиолетов източник. Аз мога да виждам в тъмното. И, разбира се, не се нуждая от сън.

Но много се нуждаеше от похвала. Тя го разбра още тогава. Роботът трябваше да знае, че Клер е доволна от работата му. Но тя не можеше да се насили, за да го зарадва.

Успя само да процеди с кисела гримаса:

– Твоето поколение работи ще остави обикновените домашни прислужници без работа.

– В света има много по-важни занимания за тях, след като се освободят от черната работа. В крайна сметка, госпожо Белмон, същества като мене могат да бъдат изработени. Но все още нищо не е в състояние да замени творческата продуктивност и многостранната дейност на човешкия разум, какъвто е вашият.

И макар че по лицето му това не можеше да се прочете, в гласа му прозвучаха топли нотки на благоговение и възхищение, та Клер дори се изчерви и смотолев:

– Моят разум! Толкова ум имаш и ти.

Тони се приближи малко и каза:

– Вие сигурно сте нещастна, за да говорите такива неща. Има ли нещо, с което да ви помогна?

Клер за малко не избухна в смях. Ситуацията наистина бе смешна до възбег. Пред нея стоеше една поразчупена по форма, била тя и човешка, електрическа прахосмукачка, машина за миене на съдове, мебелолъскачка, едно момче за всичко, което току-що бе слезнало от конвейера в завода... и сега ѝ предлагаше услуги като утешаване и успокояване.

Но независимо от това тя изведнъж изля скръбта си бурно:

– Ако искаш да знаеш, господин Белмон не смята, че аз имам разум... И си мисля, че аз наистина нямам – не биваше да плаче пред него, усещаше някак си, че е въпрос на чест като представителка на човешка раса да устои пред нейното собствено творение.

– В последно време стана така – продължи тя. – Когато бях студентка, всичко беше наред, тогава той едва започваше. Но аз не ставам за жена на велик мъж, а той започва да се издига. Искане да съм умела стопанка и да му отворя вратите към високопоставеното общество... като Г... г... Гладис Клафърн.

Носът ѝ се бе зачервил, жената се извърна, за да скрие очите си.

Но Тони не гледаше нея. Очите му се рееха из стаята:

– Аз мога да ви помогна да се грижите за къщата.

– Но тя не струва нищо – избухна Клер. – А има нужда от майсторска ръка, за да придобие стил. Аз не мога да го направя. Аз мога само да я направя удобна. Не мога дори да я издокарам като тези от снимките в списанията за красив дом.

– Искате ли такава къща?

– От това да не би стане по-добре... от едното желание?

– Аз мога да помогна – очите на Тони се взираха право в нейните.

– Знаеш ли нещо за дизайн и вътрешно оформление?

– Това е сред нещата, които една добра домакиня би трябвало да знае?

– О, да.

– В такъв случай аз имам потенциал да го науча. Можете ли да ми намерите книги на тази тема?

Тогава нещо се отприщи.

Клер, стиснала шапката си, за да я запази от нахалните пориви на вятъра, бе донесла от библиотеката два дебели тома за изкуството да се подрежда дом. Тя наблюдаваше как Тони прелиства страниците на единия. За пръв път виждаше пръстите му да вършат умело нещо друго освен домашните задължения.

Не проумявам как го правят, мислеше си тя и в порив на внезапно желание тя посегна към неговата ръка, придърпа я към себе си. Тони не се възпротиви, остави ръката си за внимателен оглед.

– Забележително – каза тя. – Дори и ноктите на пръстите ти изглеждат истински.

– Това е обмислено, разбира се – после шеговито добави: – Кожата е от еластична пластмаса, а скелетът – от лека метална сплав. Тези неща забавляват ли ви?

– О, не – вдигна тя зачервеното си лице. – Просто се чувствам малко притеснена, като че ли съм надникнала вътре в тебе. А не е моя работа. Ти не ме питаш какво имам аз отговор.

– В моя мозък не е заложен такъв вид любопитство. Аз мога да действам само в рамките на възможностите си, както знаете.

Настъпи тишина, от която Клер почувства, че нещо я стегна отговор. Защо все забравяше, че той е машина. Нещата вече сами по себе си трябваше да ѝ го напомнят. Толкова ли бе зажадняла за съчувствие, че

можеше да приеме дори един робот за равен на нея... защото той ѝ съчувстваше?

Забеляза, че Тони все още прелиства страниците... кажи-речи без полза, тогава в нея изведнъж се породи силно усещане за превъзходство:

– Ти не можеш да четеш, нали? Тони вдигна очи към нея:

– Аз чета в момента, госпожо Белмон – гласът му бе спокоен, без следа от укор.

– Но... – посочи тя с безсмислен жест книгата.

– Аз сканирам страниците, ако точно за това ме питате. Аз чета фотографирайки.

Падна вечерта и когато Клер най-после си легна, Тони бе преминал вече към втория том, седнал там в тъмнината или в онова, което ограничените възможности на Клер възприемаха като тъмнина.

Нейната последна мисъл, преди да заспи, се появи изневиделица тъкмо когато съзнанието ѝ се отпусна. Тя бе доста странна. Клер отново си спомни ръката му, нейното докосване. Топло и меко, като от човешка ръка.

Колко умно са го решили в този завод, помисли си тя и кротко потъна в сън.

След това в продължение на няколко дни тя ходеше все в библиотеката. Тони решаваше какво трябва да чете, така избираха бързо каквото им бе необходимо. Книги за съчетаване на цветовете, за козметика, за мебели и мода, за изкуство и история на костюма.

Той обръщаше страниците на книгите пред сериозния си поглед, колкото и бързо да ги прелистваше, той четеше по своя си начин, усърдно, без да пропусне или да забрави нищо, изглежда, не умееше да прави нещата през куп за грош.

Преди да настъпи краят на седмицата, Тони настоя да подстриже Клер, като приложи някакъв нов начин за оформяне на прическата, промени малко линията на веждите ѝ и избра пудра и червило в нова тоналност.

Тя усети пулса си ускорен от нервен ужас: в продължение на половин час усещаше нежния допир на нечовешките му пръсти. После се погледна в огледалото.

– Има още какво да се направи – каза Тони, – особено по отношение на облеклото. Как намирате промяната като за начало?

Но тя не отговори веднага, нито дори след още малко време. Не и докато не погълна с поглед и с цялото си същество непознатото лице в огледалото и докато не укроти възхищението си от красотата му. Едва тогава промълви със сподавен глас, без нито за миг да откъсва очи от галещия образ:

– Да, Тони, доста добре... като за начало.

Клер не написа нищо в писмата си до Лари за техните занимания с Тони. Нека да види всичко наведнъж. Част от нея осъзнаваше, че тя ще тържествува не само от удивлението му. Това щеше да е и един вид отмъщение.

– Време е да започнем с покупките – каза една сутрин Тони. – А аз нямам право да напускам къщата. Ако напиша точно какво ни трябва, мога ли да разчитам, че вие ще го доставите? Трябват ни пердета, дамаска за тапициране на мебели, тапети, килими, боя, облекло... и ред други дребни неща.

– Човек не може да намери всичките тези неща по твоя вкус наведнъж – усъмни се Клер.

– Можете да намерите почти същите, ако обиколите целия град и ако парите не са проблем.

– Но, Тони, парите са много голям проблем.

– Никакъв. Идете първо в корпорацията за работи. Ще напиша една бележка. Срещнете се с доктор Калвин и ѝ предайте какво съм казал, че това е част от експеримента.

Този път доктор Калвин не я изплаши като през онази първа вечер. Със своето ново лице и с новата си шапка Клер не би могла да бъде някогашната госпожа Белмон. Психоложката я изслуша внимателно, зададе няколко въпроса и кимна одобрително... след което Клер се намери навън, въоръжена с чек за неограничена сума за сметка на корпорацията „Работи и механични хора от САЩ“.

Направо удивително е какво могат да постигнат парите. С тях всички магазини са в краката ти и авторитетното мнение на продавачката вече не е непременно глас Свише, учудено повдигнатите вежди на декоратора съвсем не са гръмотевиците на Юпитер.

А веднъж, когато един Възвеличал Сам Себе Си Надут Балон, в един от най-пищните салони за облекло, високомерно правеше на пух и прах нейните описания за гардероба, с който трябва да се сдобие (а описанията ѝ бяха направени на не особено добър френски с лошо

произношение, при това на чисто френската 57-а улица), тя се обади на Тони, а после подаде слушалката на мосюто:

– Ако не възразявате – тонът ѝ бе решителен, но пръстите ѝ леко потреперваха, – бих искала да си поговорите с моя... м-м-м... секретар.

Дундестият се придвижи до телефона, положил тържествено едната си ръка на гърба. Той вдигна слушалката с два пръста и каза едно изтънчено „Да“, замълча за малко, после пак изрече, Да", този път последва доста по-дълга пауза, дойде ред на прецедените през зъби възражения, които бързо се стопиха, още една пауза, накрая прозвуча едно много смирено, Да" и слушалката бе положена на мястото ѝ.

– Ако мадам би желала да ме последва – той бе засегнат и интонацията му прозвуча съответно хладно, – аз ще се постарая да удовлетвори нейните искания.

– Изчакайте ме само за една секунда – тя се спусна към телефона: – Ало, Тони, не зная какво си ми казал, но то свърши работа. Благодаря. Ти си... – тя се мъчеше да намери подходяща дума, но бързо с предаде и накрая изписука: – м... едно съкровище!

Оказа се, че не друг, а Гладис Клафърн е приковала поглед в нея, докато Клер разговаряше. Една малко слисана и малко развеселена Гладис Клафърн я наблюдаваше, килнала леко на една страна главата си.

– Госпожо Белмон?

Кръвта на Клер се оттече нанякъде до капка... ей така, в един миг. Тя успя само да кимне – глуповато, като марионетка.

Гладис се усмихна някак си безочливо, но какво точно внушаваше тази безочливост, човек не би могъл да реши:

– Не знаех, че пазарувате тук! – сякаш мястото загуби безвъзвратно ценноста си в нейните очи поради този факт.

– Обикновено не – каза Клер скромно.

– Да не би да сте наравили нещо с косата си? Тя е доста... необикновена... О, надявам се да ме извините, но вашият съпруг не се ли казва Лорънс? Струва ми се, че името му е Лорънс.

Сякаш менгеме бе стиснало челюстите на Клер, но се налагаше да обясни. Нямахме как.

– Тони е приятел на моя съпруг. Той ми помага в избора на някои неща.

– Разбирам. И предполагам заради това е цяло съкровище – Гладис мина покрай нея с усмивка, отнасяйки със себе си светлината и топлината на целия свят.

Клер не постави под съмнение факта, че се обърна за утеха не към друг, а към Тони. Десетте дни с него я бяха излекували от нейната сдържаност. Сега можеше да плаче пред него, да плаче и да даде воля на яростта си:

– Бях кръгла г-глупачка – избухна тя от гняв, подръпвайки нервно мократа си от сълзи кърпичка. – Тя така ми действа. Не зная защо. Просто ми влияе. Трябваше да я... изритам. Трябваше да я фрасна веднъж, та да я поваля и да я стъпча.

– Можеш ли толкова много да мразиш едно човешко същество? – запита Тони с учудваща мекота. – Тази част от човешкия мозък е недостъпна за мене.

– О, причината не е в нея – простена тя. – Мисля, че е вътре в самата мене. Гладис е всичко, което аз искам да бъда... само като външност... А не мога да бъда.

– Вие можете да бъдете, госпожо Белмон – дълбокият гръден глас на Тони прозвуча убедително за слуха на Клер. – Вие можеше да бъдете. Ние имаме още десет дена, а за десет дена къщата ще се промени неузнаваемо. Не бяхме ли запланували така?

– И как ще ми помогне този план... да се справя с нея?

– Поканете я тук. Поканете нейните приятели. Направете го вечерта преди аз... преди да си тръгна. Това ще бъде празненство по случай подновяването на дома ви.

– Тя няма да дойде.

– Ще дойде непременно. Ще дойде да се надсмее... Но няма да може.

– Наистина ли го мислиш? О, Тони, мислиш ли, че можем да го направим? – тя хвана и двете му ръце... Но после се отърси от въодушевлението си: – И каква ще е ползата? Не аз, а ти си този, който ще го направи. Не мога да се възползвам от заслугата ти.

– Няма щастливи одинаци, никой не живее съсем сам – прошепна Тони. – Хората заложиха тези знания в мене. Онова, което вие или който и да е виждате в Гладис Клафърн, не е само Гладис Клафърн. Тя се възползва от всичко, което парите и социалното ѝ положение могат да ѝ дадат. Тя не се пита за това. Защо вие трябва да го правите?... И погледнете на нещата ето така, госпожо Белмон: аз съм създаден, за да служа, а според мен задълженията ми се простират до разрешаването на всички нередности. Аз мога да изпълнявам заповедите скъпернически или

всеотдайно. За вас го правя всеотдайно, защото вие сте от онзи тип човешки същества, за което аз съм създаден да се грижа. Вие сте добра, дружелюбна, скромна. Госпожа Клафърн, според описанията ви не е като вас и аз не бих й служил така, както на вас. Така че вие, а не аз, госпожо Белмон, сте онази, която прави всичко.

После той отдръпна ръцете си от нейните, а Клер се вгледа в безизразното му лице, от което никой не можеше нищо да разгадае... и остана учудена. Тя изведнъж се изплаши отново, но по съвсем нов начин.

Преглътна нервно и заоглежда внимателно ръцете си, които все още пулсираха от натиска на пръстите му. Не бе могла да си го представи – неговите пръсти стиснаха нейните леко, нежно точно преди да се разделят.

Не!

Неговите пръсти... Неговите пръсти...

Тя се спусна към банята и започна да търка ръцете си – сяпало, напразно.

На следващия ден малко се срамуваше от него, гледаше го изпод око, очакваше да види какво може да последва. Известно време нищо не се случи.

Тони работеше. Дори и да имаше някакви трудности при залепването на тапетите или при използването на бързосъхнещата боя, Тони работеше така, че те не се забелязваха. Ръцете му боравеха точно, пръстите му бяха ловки и сигурни.

Той работеше по цяла нощ. Тя никога не чу и звук, но всяка сутрин я очакваше ново приключение: не можеше да преброи колко неща са направени, а до вечерта намиреше още и още промени... така идваше следващата нощ.

Опита се да му помогне само веднъж, но нейната човешка несръчност опропасти и този единствен опит. Той бе в съседната стая, докато тя се опитваше да окачи една картина на мястото, отбелязано с математическа точност от погледа на Тони. Имаше го малкия знак, имаше я картината, имаше го и отвращението на Клер от безделието.

Но тя бе нервна или пък стълбата бе неустойчива. Няма значение. Усети само, че пада, и извика. Стълбата обаче се сгромоляса без нея, защото Тони я пое във въздуха – много по-бързо от бързината, която могат да развият човешките мускули.

Неговите спокойни, тъмни очи не говореха нищо, а топлият му глас

пророни само няколко думи:

– Ударихте ли се, госпожо Белмон?

Тя осъзна за миг, че пръстите ѝ сигурно са се заровили в лъскавата му коса, защото за първи път разбра, че е направена от отделни кичури тънка черна коса.

Едва после изведнъж Клер усети ръцете му около раменете си, под коленете си... държаха я здраво и грижливо.

Тя се отскубна от тях и писъкът ѝ оглуши самата нея. Прекара останалата част от деня в стаята си, а по-късно заспа, като предварително подпря един стол до дръжката на вратата към спалнята си.

Беше изпратила поканите и, както каза Тони, те бяха приети. Оставаше ѝ само да чака последната вечер.

И тя дойде по реда си след всички останали. Къщата по нищо не приличаше на доскорошната. Клер я обходи за последен път... всяка стая бе променена. Тя самата бе облечена с такива дрехи, каквито преди едва ли би посмяла да носи... Когато човек ги облича, усеща, че в същото време се обгръща с гордост и увереност.

Изира пред огледалото изтънчено изражение на високомерен смях и огледалото веднага ѝ се надсмя майсторски.

Какво би казал Лари?... Това вече като че ли нямаше значение. Тя не очакваше вълнуващи дни с него, защото те си отиваха с Тони. Не е ли странно? Опита се да си възвърне разположението на духа отпреди три седмици, но не постигна нищо.

Часовникът пронизително отброи за нея точния час – с осем стрелителни удара.

– Те ще са тук скоро, Тони – обърна с тя към него. – По-добре да отидеш в сутерена. Не можем да им позволим да...

Тя изведнъж се ококори от изненада, после каза тихо „Тони?“, след това силно „Тони?“ и накрая изкрещя „Тони!“

Но ръцете му вече се бяха обвили около нея, лицето му се приближи до нейното, здравата му неумолима прегръдка не я изпускате. Гласът му достигаше до нея през мъгла от емоционален хаос: „Клер, има много неща, които не са ми дадени да разбера. Това трябва да е едно от тях. Аз си отивам утре, а не искам. Открих, че в мен има нещо много повече от едничкото желание да ти угаждам. Не е ли странно?“

Лицето му се приближи съвсем близко до нейното, устните му бяха топли, но дишане не се усещаше... защото машините не могат да

дишат. Устните им почти се сляха...

Звъннаха камбанките на вратата.

Тя за миг остана без дъх, след това той вече не бе там, никъде не го виждаше, а камбанките на вратата звъннаха още веднъж. Техният неравномерен, пронизителен звук се разнесе настоятелно из къщата.

Клер сега забеляза, че пердетата на прозорците откъм фасадата бяха отворени. Допреди петнайсет минути те бяха затворени. Тя беше сигурна.

Тогава значи са видели. Непременно всички до един са видели... всичко!

Гостите влезнаха и на вид бяха толкова любезни вкупом... Но глутница като тяхната не можеше да издържи така дълго и се разнесоха виковете, вой, а острите им пронизващи очи проникваха навсякъде. Те бяха видели. Иначе защо Гладис щеше да пуска в ход любимите си остри нападци и да разпитва за Лари? Тогава Клер получи подтик да им покаже отчаяно дръзкото си, пренебрежително отношение към тях.

Да, мъжът ѝ го няма тук. Той ще се върне утре, вероятно. Не, тя не е била сама тук. Нито за един миг. Прекарала е невероятно вълнуващо. Тя им се присмиваше. Защо не? Какво можеха да направят? Лари щеше да разбере истината, ако тя изобщо достигнеше до него, историята, която те смятаха, че са видели.

Но на тях не им бе до смях.

Тя четеше това в яростните очи на Гладис Клафърн, във фалшивите искри на гласа ѝ, в желанието ѝ да си тръгне веднага. Когато Клер се разделяше с тях, улови нечий шепот... някои откъслечни думи...

„...никога не съм виждала нищо подобно... толкова красив...“

И разбра кое ѝ бе помогнало да ги накара да си хапят лактите от завист. Всяка жаба да си знае гъола – тя може да е по-хубава от Клер Белмон, по-внушителна и по-богата – но никоя, никоя не може да има толкова красив любовник!

А после си спомняше отново... отново... и отново, че Тони е машина и я полазваха тръпки.

„Иди си! Остави ме да живея!“ – проплака тя в празната стая и побегна към спалнята си. Плака през цялата нощ, а на сутринта току преди разсъмване, когато улиците бяха още пусти, пристигна една кола и откара Тони.

Лорънс Белмон влезе в офиса на доктор Калвин и почука на вратата поривисто. Завари я да разговаря с математика Пи-тър Богърт, но не се разколеба от неговото присъствие:

– Клер ми каза, че корпорацията е платила за промените, които са направени в моята къща...

– Да – потвърди доктор Калвин. – Ние отпуснахме сумата за него като за ценна и необходима част от експеримента. При вашето ново назначение на длъжност помощник-инженер, мисля, че ще можете да я поддържате.

– Тревожа се не за нея. Предполагам, че със съгласието на Вашингтон за теста ние ще можем да си позволим наш собствен робот от поколението ТН – той се обърна колебливо, сякаш бе решил да си тръгва, но все така неуверено се върна отново.

– Е, господин Белмон? – подкани го доктор Калвин след кратка пауза.

– Недоумявам... – започна той. – Недоумявам какво се е случило. Тя... искам да кажа Клер... изглежда толкова различна. Не става дума само за вида й... макар че, честно казано, аз съм поразен – засмя се той нервно. – Това е тя! Но тя не е моята жена... не мога да го обясня.

– Защо трябва да се опитвате? Разочарован ли сте от тази промяна?

– Точно обратното. Но, виждате ли, едновременно с това е малко страшно...

– Аз не бих се притеснявала, господин Белмон. Вашата жена се справи много добре. Честно, аз не очаквах, че резултатът от експеримента ще е толкова богат. Ние знаем точно какви корекции трябва да бъдат направени в модела робот ТН, заслугата принадлежи изцяло на госпожа Белмон. Ако държите да съм съвсем пряма, мисля, че вашата жена има повече заслуги за вашето повишение, отколкото вие самият.

Лари се сепна видимо при тези думи.

– Е, ние сме едно семейство – промърмори той неуверено и излезе.

Сюзан Калвин го проследи с поглед:

– Мисля, че го заболя... надявам се да е така... Чете ли отчета на Тони, Питър?

– Много внимателно – каза Богърт. – Моделът ТН-3 няма ли нужда от промени?

– О, ти също ли мислиш така? – Калвин посрещна неговата реакция рязко. – Какви са основанията ти?

– Не е нужно да ги изреждам – намръщи се Богърт. – Ясно е като бял ден, че не можем да си позволим разпуснат робот, който върти любов със своята стопанка, ако нямаш нищо против каламбура.

– Любов! Питър, прилява ми като те слушам. Наистина ли не разбираш? Тази машина е длъжна да спазва Първия закон. Тя не може да допусне някое човешко същество да бъде наранено, а бедата се приближаваше към Клер Белмон заради нейната собствена неадекватност. Затова той ѝ внуши своята любов, та коя жена няма да оцени комплиментата, че е способна да разбуни страст в една машина... в една студена, бездушна машина. И той отвори пердетата онази вечер напълно съзнателно, за да гледат останалите и да ѝ завиждат... без никакъв риск за семейството на Клер. Мисля, че Тони е постъпил много умно...

– Така ли? Каква разлика има дали това е било страст или не, Сюзан? Ефектът все е ужасяващ. Прочети отчета отново. Тя го е отбягвала. Тя е закрещяла, когато той я прегърнал. Тя не е спала последната нощ... изпаднала е в истерия. Не можем да допуснем такова нещо.

– Питър, ти си сляп. Сляп си като мене. Моделът ТН ще бъде построен изцяло наново, но не заради причините, които ти изтъкваш. Точно обратното, точно обратното. Странно, че не съм го забелязала от самото начало – замислените ѝ очи бяха непроницаеми, – но вероятно това е отражение на моя собствен недостатък. Разбираш ли, Питър, машините не могат да обичат, но жените... дори ако любовта им е безнадеждна и страшна за самите тях... жените могат да обичат.

КРАЙ

© 1951 Айзък Азимов

Isaac Asimov
Satisfaction Guaranteed, 1951

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1137>]